

Iskajna vsak četrtak in
velja s poštno vred ali
v Mariboru s pošilja-
njem na dom za celo le-
to 22 D, pol leta 16 D,
četrt leta 8 D. Izven Ju-
goslavije 56 D. Naroč-
nina se pošlje na uprav-
ništvo Slov. Gospodar-
ja v Mariboru, Koroška
cesta 5. List se do-
pošilja do odpovedi.
Naročnina se plačuje v
naprej. — Telefon inter-
urban št. 113.

Posamezna številka stane 1-50 din.

Poštnina plačana v gotovini.

Sredništvo je v Maribo-
ru, Koroška cesta št. 6.
Rekopisi se ne vračajo.
Upravništvo sprejema
naročnino, inserate in
reklamacije.

Cene inseratom po so-
govoru. Za večkratne
oglasne primeren popust.
Nezaprite reklamacije za
poštnine proste.

Cekovni račun poštnega
urada Ljubljana 10.844.
Telefon interurb. št. 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

15. številka.

MARIBOR, dne 15. aprila 1926.

60. letnik.

R. R. vlada v novi izdaji.

Za katoliške velikonočne praznike smo v naši državi imeli krizo vlade. Na veliko sredo je izbruhnila in v četrtek po veliki noči je bila končana. Pred krizo smo imeli R. R. vlado; po krizi zopet imamo R. R. vlado. Zakaj in čemu je torej bila kriza?

Krizo je povzročil g. Stjepan Radič, voditelj hrvatske in slovenske seljačke stranke. Ako bi Radič v resnici zastopal kmetijske interese, bi bil krizo vlade moral napraviti, predno je bil v narodni skupščini sprejet državni proračun. Ta proračun nalaga ljudstvu okoli 13 milijard dinarjev davkov in dajatev državi. Najvišji je od vseh, kar jih je do sedaj imela naša država. 13 milijard dinarjev naložiti ljudstvu, ali to ne bi bilo zaslužilo krizo vlade, ki bi bila nastopila, ako bi bil Radič s svojimi 53 poslanci glasoval proti ogromnemu proračunu?! To bi tembolj bila njegova dolžnost kot kmetijskega voditelja, ker največ davčnih bremen morajo nositi hrvatski in slovenski kmetje, ki so nesorazmerno višje obdačeni, nego srbski kmetje, dočim pa velika večina državnih izdatkov pride v korist ljudem in krajem v Srbiji.

Ako bi bil Radič res to, kar tako širokoustno in varljivo meče med ljudsko množico, namreč prijatelj in rešitelj kmetijskega ljudstva, bi bil moral vstati — proti ogromnemu proračunu, kojega dohodki in izdatki so tako krivično razdeljeni. Radič pa je s svojimi poslanci, med kojimi sta bila Slovenca Pucelj in Kelemina, ne samo brez obotavljanja, marveč tudi z lahkoto in zadovoljnostjo glasoval za proračun ter njegovo sprejetje pozdravil z radostnim ploskanjem.

Dan pozneje, to je 31. marca, pa je stopil pred Pašiča ter napovedal ostavko 5 hrvatskih ministrov, ako se narodna skupščina ne skliče na zasedanje čez teden dni ter vzame takoj v pretres interpelacije opozicije o korupcijskih zadevah Rade Pašiča, sina ministrskega predsednika. Čudni pogoji! Čuditi se jim moramo tem bolj, ker so dan prej, 30. marca, vsi Radičevi poslanci glasovali za radikalski predlog, da se skupščinske seje odložijo do 5. maja, in proti predlogu opozicije, da se delo narodne skupščine takoj nadaljuje. Kar se pa tiče zadeve Rade Pašiča, niso njegove afere ne nove ne neznane, marveč že trajajo par let ter so bile Radiču dobro znane, predno je postal minister. Ako je Radič v resnici do pobijanja korupcije, zakaj pa je napravil sporazum ter je stopil v vlado s tistim delom radikalov, za koje je prej imel vedno na jeziku psovko o korupcionistih?

Radič je po sprejetju državnega proračuna napravil krizo vlade, da bi pozornost hrvatskega in slovenskega ljudstva odvrnil od proračuna, njegovih bremen in krivic, ter jo navrnil v smeri proti korupciji, proti koji je nastopil, kakor da bi glumil vlogo sv. Jurija v boju proti zmaju. Toda Radič nima v sebi niti trohice junaštva sv. Jurija. On je junak, ki se pred zmajem umika v luknjo. To je storil pred zma-

jem obznane o novem letu 1925. Kako junaško se Radič bori proti kači korupcije, se vidi iz tega, da je z istimi radikali, radi katerih je izzval krizo, napravil zopet zvezo ter z njimi zopet stopil v vlado. S tistimi radikali, ki so omogočevali in trpeli korupcijska dejanja Rade Pašiča, je Radič zopet napravil sporazum in vlado: tako Radič pobija zmaja korupcije.

Po slavni velikonočni krizi imamo torej isto vlado, ki smo jo imeli pred krizo, vlado radikalov in Radičevcev. Torej isti R. R. režim. Razlika je v tem, da je prej bil na čelu vlade Nikola Pašič, sedaj pa je Nikola Uzunovič. To pa ne pomeni veliko, ker je Nikola Uzunovič gospodu Nikoli Pašiču brezpogojno vdan ter je ministrsko predsedstvo sprejel s Pašičevim privoljenjem. Pašič je in ostane vsemožni načelnik radikalne stranke ter bo dirigiral politiko sedanjega vlade. Zato se tudi ne more reči, da bi nova izdaja R. R. vlade bila boljša izdaja. Boljša in resnično dobra vlada pride še le takrat, ko bo slovensko in hrvatsko ljudstvo potom istinite samouprave in popolne avtonomije samo vladalo in upravljalo svojo usodo.

Novi občinski zakon.

Občinski zakon spada med tiste zakone, ki najgloblje posegajo v javno življenje. On mora biti odločni branitelj prve in najpristnejše avtonomije, brez koje vobče ni nobene istinite samouprave ljudstva v državi. Zato je razumljivo, da vlada v najširših krogih našega ljudstva veliko zanimanje za novi občinski zakon, ki se že dolgo časa napoveduje ter sedaj kot načrt leži pred ministrom notranjih del. Načrt, ki ga je izdelala posebna komisija uradnikov in pravnikov, je tudi dostavljen velikim županom, da o njem povedo svoje mnenje. Ko ga preučijo minister notranjih zadev, ga predloži vladi, da ga preštudira ter popravi, odnosno, kar je bolj verjetno, pokvari. Potem bo predložen narodni skupščini v pretres in sprejetje.

Je še dolga pot, predno bo ta načrt postal zakon. Vsled važnosti stvari pa vendar smatramo za potrebno, da naše čitatelje in z njimi naše ljudstvo obvestimo o glavnih točkah tega načrta.

Načrt zakona o občinah, kakor se glasi njegov naslov, velja za vse občine, ki niso izvzete po zakonu o upravi in samoupravi mest, torej za občine po deželi, ne pa za mestne občine, ki imajo svoj lastni statut.

Za naše razmere je velevažno določilo par. 3, ki določa: »Vsaka občina mora imeti najmanj 2000 prebivalcev. Izjemno v krajih, kjer to zahtevajo terenske razmere in redka naseljenost, smejo občine imeti manj kot 2000 stanovalecev.« Ta določba, ako postane zakon, bi popolnoma spremenila stanje občin na Slovenskem Štajerskem, kakor se je razvilo tekom dolgotrajnega zgodovinskega razvoja. Mi ima-

mo veliko število, smemo reči največje število malih občin, katere so s svojim dosedanjim plodovitim delovanjem dokazale pravico do nadaljnjega obstoja. Te bi morale vse prenehati ter napraviti prostor za ustvaritev velikih občin. Taka združitev bi po našem mišljenju morala biti prostovoljna, zgoditi bi se morala iz uvidevnosti, iz praktičnih razlogov, nikakor pa ne bi smeli biti zapovedana. Načrt sicer predvideva izjemo, da smejo v krajih, kjer to zahtevajo terenske prilike in redka naseljenost, ostati občine izpod 2000 prebivalcev. V praksi, v dejanskih razmerah pa ta izjema ne bo posebno omiljenje trde zakonske določbe, ker bo državna oblast, ne pa tamonjše prebivalstvo sodilo o tem, ali terenske prilike in ljudska naseljenost zahtevajo manjše občine.

Spore občin radi meje rešuje okrajni glavar, čegar za spor med občinami, ki spadajo v različna glavarstva, veliki župan, ako pa spadajo v različne oblasti, minister notranjih zadev.

Občinski pečati morajo imeti na sredi državni grb, okoli pa napisano ime občine in oblasti. Poleg teh smejo občine uporabljati tudi svoje od oblasti pri znane pečate.

Načrtu velikih občin je prikladen predpis par. 12 o občinskem domu, ki ga mora imeti vsaka občina in kjer so nameščene občinske pisarne, soba za seje, občinske ječe in po možnosti stanovanja za občinske nameščence. Občinski domovi se bodo morali postaviti tekom 10 let.

Važna so določila o domovinstvu. Vsak državljan mora biti član ene občine. Članstvo v občini (pri stojnost) se dobi z rojstvom (če so bili starši že člani), s sprejemom v članstvo na podlagi predpisov tega zakona. Žena postane z omočitvijo pristojna v občini, kjer ima domovinstvo njen mož, posinovljenec v občini, kamor spadajo njih posinovniki, najdenčki v občini, kjer so bili najdeni. Državni in samoupravni javni uslužbenci in duhovniki so člani občine, v kateri imajo stalni službeni sedež. Mladoletni zakonski otroci sledijo članstvu občine svojega očeta, nezakonski članstvu svoje matere. Kdor živi nepretrgoma pet let v neki občini in uživa državljansko čast, se ne nahaja v sodni preiskavi radi dejanj, ki imajo za posledico izgubo državljanske časti ter je zmožen preživljati sebe in družino, sme zahtevati sprejem v domovinstvo in občinski odbor te prošnje ne sme odbiti. Kdor pa je pod zgorajšnjimi pogoji živel v neki občini že deset let nepretrgoma, je s tem dobil domovinstvo v tej občini in ga je zgubil v dosedanji občini.

Občinsko upravo vodijo občinski organi, ki so: občinski odbor, občinska uprava in predsednik občine (župan). Občinski odbor je sestavljen v občinah do 2000 prebivalcev iz 15 odbornikov, od 2000 do 4000 prebivalcev 18 odbornikov, od 4000 do 8000 prebivalcev 21 odbornikov, preko 8000 prebivalcev iz 24 odbornikov. Odbor se voli potom splošnih, neposrednih in tajnih volitev za dobo 4 let. Redne občinske volitve se vršijo isti dan v celi državi in sicer 3. nedeljo meseca avgusta. Volilno pravico imajo vsi

Džungla.

Roman iz afriških pragozdov.

Angleški spisal E. R. Burroughs. — Prevedel Paulus.

30

Pa Numa si je topot premislil. Naveličal se je za stečevanja, še zadnjikrat je srdito zarjovel, pa se je obrnil v goščo in izginil.

Trzan je nemoteno prišel do kočice in je par trenutkov pozneje že ležal v kupu preperete trave, ki je bila kedaj njegova in očetova postelja.

XIII.

Kako je Trzan našel očeta Konstantina.

Daleč v predpoldanske ure je spal Trzan. Zadnji trije, štirje dnevi so ga utrudili.

Pa čil in svež se je zbudil in najprvo stekel k potoku ter se napil. Nato je skočil v morje in se okopal. Po kopelji je pozajtrkoval kos mesa, zakopal ostanek pred kočico za drugi dan, si ovil vrv krog ramen ter se pripravil na odhod.

Topot je šel na lov na — ljudi. Orožje si je moral poskrbeti, nož, sulico, lok in puščice. In tako orožje je dobil le pri črnih.

Namenil se je v Mbongovo vas. Najbližnja je bila in če mu je šlo vse po sreči, je bil lahko drugi dan proti večeru že doma.

Naglo je potoval, pa mračilo se je že, ko je prispel na rob gozda, odkoder je svojčas tolikokrat opazoval vas črncev.

Tudi topot je zlezal v visoko drevo, ki je stezalo svoje gosto obraščene veje čez vaški plot.

Pa vse tiho je bilo na vasi, živa duša, se ni prikazala. Vkljub mraku je opazil, da je plot razprt, da so vrata polomljena. Koče so razpadle in trava je rasla med razvalinami.

Previdno je zlezal med podrtije, pa kmalu se je prepričal, da se mu ni treba nikogar bati. Vas je bila popolnoma zapuščena.

Stikal je nekaj časa po podrtijah, da bi kje našel kako pozabljeno sulico, kak zarjavel nož, pa zaman je bilo.

Tema se je naredila in lačen je moral tisto noč spat v vejah visokega drevesa ob robu naselbine.

Drugo jutro se je spet lotil iskanja.

Pregledal je vso vas, pretaknil vsako kočico, prekopal podrtije, se mučil in trudil, — pa spet brez uspeha. Črneci so dobesedno odnesli vsak žebelj in vsako nit.

Slabe volje je obrnil vasi hrbet, šel k potoku, se napil, si poiskal sadežev, nato pa se vdal razmišljanju.

Orožje moral imeti. Brez orožja ni mogel živeti v divjini. Niti braniti se ni mogel, če bi ga napadla večja žival.

Orožje pa je dobil le pri črnih. Belih ljudi tod ni bilo.

Pa kje jih najti?

Mbongovih ljudi je gotovo še nekaj ostalo. Vseh Francozi niso pobili, to je vedel.

Toda kam so se izselili?

Šli so nedvomno iskat kraj, pripraven za novo naselbino. Naselbina pa je bila mogoča le ob vodi.

Zato so, je sklenil svoja razmišljanja, šli gotovo navzgor ob potoku, ki je tekel mimo stare naselbine.

Iti mora torej ob potoku, dokler jih ne najde, ali pa jih iskati ob kakem drugem potoku.

Tako je zasodil in se koj podal na pot.

Držal se je potoka, včasih je potoval po tleh, pa se spet zavihtel v vejevje, hranil se je z divjačino, ki si jo je z zanko zamudno lovil med potom, in s sadjem. Prenočeval pa je v drevju.

Tri dni je tako potoval. Vedno proti severovzhodu, tako si je izračunal iz zvezd. Prišel je v kraje, kamor ga v mladosti nikdar ni noga zanesla. Svet se je polagoma dvigal in gozd se je redčil.

Četrty dan je zagledal skozi drevje vrhove gora na severovzhodu in visoke travnate planote ob njihovem vznožju. Zrak je bil svež in suh, ni bil več težek in vlažen kakor spodaj v džungli. V Evropi, je pomislil, bi rekli, da veje tod planinski zrak. Kraj je bil lep, zdrav, in zemlja je bila rodovitna, kakor nalašč je bil ta svet ustvarjen za naselbino. Vse polno divjačine je